

Організація проведення БЗВП для студентів

Міністерство оборони України пропонує для громадського обговорення проект наказу Міністерства оборони України “Про затвердження Інструкції про організацію проведення базової загальновійськової підготовки громадян України, які здобувають вищу освіту”.

Аналіз проекту наказу свідчить про формування нового підходу до створення військового резерву військово-зобов'язаних, шляхом проведення базової загальновійськової підготовки, яка буде частиною цивільної вищої освіти в Україні.

1. Запроваджується базова загальновійськова підготовка, для громадян України чоловічої статі, які навчаються за денною або дуальною формою навчання, а для жінок визначається можливість добровільного проходження підготовки (за їх письмовою заявою).

Підготовка входить **до освітніх програм бакалаврату**, після завершення якої студенти:

- складають іспит з теоретичних знань
- приймають Військову присягу
- отримують військове звання «солдат»,
- здобувають військово-облікову спеціальність ВОС-100 «стрілець»
- переводиться з обліку призовників на облік військовозобов'язаних

Базова загальновійськова підготовка стає обов'язковою умовою продовження навчання, оскільки наказом передбачено відрахування студентів за неявку без поважної причини або відрахування у разі відмови від проходження практичної частини чи відрахування при академічній заборгованості з теоретичної частини, а по завершенню підготовки студенти-чоловіки (або студентки-жінки, які висловили бажання) беруться на військовий облік, зокрема до 25 років.

2. Визначення придатності до проходження підготовки

Також у проєкті наказу визначається, що перед практичним компонентом підготовки, студенти направляються для проходження медичного огляду. Огляд здійснюється через електронне направлення до визначеного закладу охорони здоров'я шляхом проходження електронної ідентифікації та уточнення своїх персональних даних засобами електронного кабінету призовника, військовозобов'язаного, резервіста. Відповідні відомості за результатами проведених медичних оглядів щодо визначення придатності до виконання військового обов'язку вносяться до Єдиного державного реєстру призовників, військовозобов'язаних та резервістів.

Визначення придатності за станом здоров'я - це необхідність, яка безпосередньо впливає на якість підготовки студентами, зниження ризиків нещасних випадків під час практичної підготовки, а також мінімізації випадків недоцільного використання коштів державного бюджету під час проведення підготовки або незаконного відрахування студентів.

3. Освітні ризики

3.1. Одним із основних ризиків може виступити перевантаження навчальних програм або зменшення навчальних годин для фахових дисциплін. Теоретична підготовка базової підготовки включається до навчальних планів закладів вищої освіти, індивідуальних навчальних планів здобувачів вищої освіти, і здійснюється відповідно до програми навчальної дисципліни "Теоретична підготовка базової загальновійськової підготовки". Для здобувачів вищої освіти на основі повної загальної середньої освіти проводиться на другому році навчання, а для здобувачів вищої освіти на основі освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста або

освітньо-професійного ступеня фахового молодшого бакалавра чи освітнього ступеня молодшого бакалавра – на першому році навчання.

3.2. Існує ризик, формальності підготовки, адже навчати теоретичним знанням також повинні викладачі, із числа осіб, які мають актуальний досвід військової служби в сучасних умовах. Такий досвід може бути набутий шляхом проходження відповідних стажувань (для викладачів, які не мають необхідного бойового досвіду) у навчальних центрах або у ВВНЗ за запитом МОН до МОУ. Водночас Міноборони передбачає залучення на педагогічні посади насамперед тих осіб, які були звільнені з військової служби, ветерани війни або ветерани військової служби.

Однак серед критеріїв визначають, що такі особи повинні бути “спроможні за віком і станом здоров’я якісно проводити заняття”, проте правова категорія “спроможні” у чинному законодавстві відсутня. Таке формулювання дозволяє застосувати суб’єктивне визначення стану здоров’я або придатності до проведення занять за віком, уповноваженими особами закладів вищої освіти. Варто визначити окремим підпунктом конкретні критерії спроможності, спосіб їх оцінювання.

3.3. Відрахування з закладу вищої освіти через відмову від проходження військової підготовки може спричинити дискусії щодо співвідношення права на освіту і військового обов’язку.

4. Соціальні ризики

Громадяни можуть сприймати БЗВП як інструмент прихованої мобілізації або прихованого зниження мобілізаційного віку, чим підвищиться рівень соціальної напруги, зокрема на момент завершення навчання (трьох-чотирьох років), студентам виповниться лише 22-23 роки, а так

як деякі ЗВО можуть скорочувати термін навчання навіть до 3 років - випускникам бакалаврату може виповнитися лише 20-21 рік.

Висока ймовірність, що без додаткових уточнюючих норм законодавства щодо заборони призову на військову службу по мобілізації військовозобов'язаних, які є студентами чи яким не виповнилося 25 років буде сформоване негативне ставлення до державної політики, що може знизити попит до навчання в Україні.

Також варто дотично вдосконалити процес отримання подальшої освіти для тих осіб, які по завершенню підготовки висловили бажання проходити військову службу та одночасно продовжувати навчання, щонайменше потребує врегулювання питання надання відпусток для складання іспитів та заліків.

5. Ресурсні ризики

5.1. Для щорічної місячної підготовки (практичної) передбачається навантаження на військову інфраструктуру:

- полігони,
- інструкторський склад
- матеріально-технічне забезпечення

5.2. Навантаження на державний бюджет, потрібні додаткові бюджетні витрати на:

- харчування
- забезпечення
- боєприпаси
- логістику

Також проведення підготовки потребує облаштування укриттів, розосередження.

Порядок проведення підготовки

Теоретична частина базової підготовки включається до навчальних планів закладів вищої освіти:

- для здобувачів вищої освіти на основі повної загальної середньої освіти – на другому році навчання;
- для здобувачів вищої освіти на основі освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста, освітньо-професійного ступеня фахового молодшого бакалавра та освітнього ступеня молодшого бакалавра – на першому році навчання

Практична частина базової підготовки проводиться на базі навчальних військових частин за рахунок часу, відведеного на канікулярну відпустку здобувачів вищої освіти (травень-жовтень) та проводиться після завершення теоретичної частини. Тривалість — до 1 місяця.

Прибуття до військової частини формуються навчальні відділення, взводи, роти, проводиться вхідний контроль знань. Організовується розміщення особового складу, харчування, речове та медичне забезпечення.

На студентів поширюються права та обов'язки військовозобов'язаних, призваних на навчальні збори. На них поширюється обов'язки, зокрема:

- дотримання військової дисципліни
- виконання наказів командирів
- проживання на казарменому положенні
- залучаються до служби добового наряду
- навчаються із застосуванням зброї

Під час проходження практичної підготовки, у цілях безпеки, студенти можуть мати тимчасові обмеження користування мобільним зв'язком.

По завершенню практичної підготовки студенти складають іспит та приймають військову присягу. Таким особам видається сертифікат про завершення підготовки, присвоюється військове звання «солдат» та ВОС-100 «стрілець».

ТЦК та СП отримують такі дані та беруть студентів на облік військовозобов'язаних.

У випадку неприбуття студента до навчальної частини з поважних причин, які визначаються постановою КМУ № 673 проходження підготовки може переноситися на наступний рік. За умови неприбуття без поважних причин студент підлягає відрахуванню із закладу вищої освіти.